

ПЕКІН ДАМОВІЎСЯ З БРУСЕЛЕМ

Чым адметнае глабальнае пагадненне паміж Паднябеснай і Еўрасаюзам?

За чарадой навагодніх і калядных свят амаль незаўважанай засталася насамрэч знакавая падзея, якая несумненна ажаха сур'ёзны ўплыў на сусветны геапалітычны расклад. У канцы снежня на відэасаміце кіраўнікоў дзяржаў ЕС і Кітая старшыня КНР Сі Цзіньпін, канцлер ФРГ Ангела Меркель, прэзідэнт Францыі Эмануэль Макрон, а таксама старшыня Еўрапейскага савета Шарль Мішэль і старшыня Еўрапейскай камісіі Урсула фон дэр Ляен завяршылі перагаворы па усёабдымнай інвестыцыйнай дамоў (EU—China Comprehensive Agreement on Investment). Гэтыя няпростыя перагаворы распачаліся яшчэ ў 2013-м, цягам сямі гадоў было праведзена 35 раўндаў, але бакі ўсё ж здолелі прыйсці да кансэнсусу. Варта адзначыць, што летась у красавіку ЕС і Кітай узялі на сябе абавязацельства завяршыць перагаворы да канца года і здолелі яго выканаць, нягледзячы на драматычныя ўмовы пандэміі каранавіруса. Чым адметнае глабальнае пагадненне паміж Паднябеснай і Еўрасаюзам?

Перавагі і асцярогі

Пра завяршэнне складаных перагавораў па гістарычнай дамоў паведаміла старшыня Еўракамісіі (ЕК) Урсула фон дэр Ляен на сваёй старонцы ў «Твітэры». «ЕС мае самы вялікі адзіны рынак у свеце. Мы адкрытыя для бізнесу, але мы адданыя ўзаемнасці, роўным умовам гульні і каштоўнасцям», — напісала яна ў сваім твіце, дадаўшы, што пагадненне прывядзе да «больш збалансаванага гандлю і дзелавых магчымасцяў». Як лічыць Урсула фон дэр Ляен, пагадненне ўмацуе два найбуйнейшыя эканамічныя блокі ў галіне гандлю і інвестыцый».

«Гэта будзе самае амбіцыйнае пагадненне, якое Кітай калі-небудзь заключыць з трэцімі краінамі», — падкрэслена ў афіцыйным паведамленні Еўракамісіі. ЕК сцвярджае, што дасягнутыя дамоўленасці дазваляюць Еўрасаюзу захаваць «прасторы для палітычных рашэнняў», асабліва ў энергетыцы, сельскай гаспадарцы і сферах інфраструктуры і дзяржаўных паслуг.

Цяпер здзелку павінны ўхваліць усе лідары ЕС, а затым неабходная ратыфікацыя Еўрапейскім парламентам. Падрабязнасці пагаднення пакуль невядомыя, аднак у Еўрасаюзе дагэтуль няма кансэнсусу аб яго мэтазгоднасці. Далёка не ўсіх членаў садружнасці задавальняе пагадненне. Напрыклад, Польшча адзначыла той факт, што Еўрасаюз заключыць здзелку, не чакаючы інаўгурацыі абранага прэзідэнта ЗША Джо Байдэна, чья каманда ўжо выказала занепакоенасць намерамі садружнасці. «Нам трэба больш кансультацый і празрыстасці, каб прыцягнуць нашых трансатлантычных саюзнікаў. Добрая, збалансаваная здзелка лепш, чым заўчасная», — адзначыў кіраўнік МЗС Польшчы Збігнеў Раў ў сваім «Твітэры». Джэйк Саліван, якога Байдэн прапанаваў на пасаду дарадцы па нацб'яспецы, падчас перамоў Бруселя і Пекіна заклікаў да «больш хуткіх кансультацый з нашымі еўрапейскімі партнёрамі».

Рэзка крытыка зыходзіць таксама з боку Еўрапейскага парламента. Грынхард Буцікофер, кіраўнік парламенцкай дэлегацыі па адносінах з Кітаем, таксама закрануў тэму ўзаемаадносін Бруселя і Вашынгтона і пераходу ўлады ў ЗША. «Расцлумачце, чаму тры тыдні таму ЕС, які любіць называць сябе сцяганосцам шматбаковасці, заявіў, што хоча каардынаваць свае дзеянні з адміністрацыяй Байдэна ў дачыненні да Кітая, а цяпер ён спрабуе падтурхнуць гэтую здзелку незадоўга да ўступлення Байдэна на пасаду прэзідэнта», — задаўся пытаннем ён. Дырэктар Цэнтра даследаванняў Раціі, Еўропы і Азіі Тэрэза Фэлан у размове з Politico таксама раскрытыкавала плануемае інвестыцыйнае пагадненне.

«Неверагодна, што Еўрасаюз кінуўся падпісваць інвестыцыйнае пагадненне з Кітаем за некалькі тыдняў да ўступлення на пасаду Джо Байдэна і яго адміністрацыі пры тым, што перад гэтым некалькі гадоў паўтараў пра неабходнасць сумеснай трансатлантычнай палітыкі ў адносінах да КНР», — выказаў прэтэнзіі Вашынгтона да саюзнікаў старшы супрацоўнік Брукінгскага інстытута Том Райт.

Каласальнае дасягненне

Афіцыйныя асобы ЕС выказваюць нягэду з крытыкай у дачыненні да паспеш-

насці заключэння здзелкі без кансультацый з ЗША, падкрэсліваючы, што Белы дом заключыў сваю гандлёвую і інвестыцыйную здзелку пры Дональдзе Трампе. ЕС жа наўпрост спрабуе дамагчыся аналагічных умоў доступу на кітайскі рынак, які дазволілі б Бруселю і Вашынгтону каардынаваць сваю палітыку ў дачыненні да Кітая.

Летась у снежні на сустрэчы паслоў ЕС генеральны дырэктар па гандлі Еўракамісіі Сабіна Вэянд падкрэсліла, што Брусель, нягледзячы на прэчэнні ў ЗША, усё роўна плануе падпісаць інвестыцыйнае пагадненне з Кітаем да канца года. «Еўрасаюз заўскія паслы віталі прагрэс у перагаворах паміж Бруселем і Пекінам, — заявіў адзін з еўрапейскіх дыпламатаў. — Ні адна дэлегацыя не назвала ніводнай прычыны, якая магла б перашкодзіць падпісанню пагаднення».

Як паведамляе Politico, менавіта Ангела Меркель мела вырашальную ролю ў завяршэнні перамоў з Кітаем. Для канцлера інвестыцыйная здзелка з Пекінам — гэта стратэгічная перамога і найбольш годнае завяршэнне старшынства Германіі ў Савеце ЕС, адзначыў у размове з gazeta.ru дацэнт кафедры еўрапейскага права МДІМА, дырэктар Цэнтра еўрапейскай інфармацыі Мікалай Тапарнін. «Вядома, Германія хацела б паставіць такую тлустую кропку ў гэтым перамоўным працэсе з Кітаем», — адзначыў ён. Старшынства Германіі ў Савеце ЕС скончылася 31 снежня. Аднак, па словах эксперта, Берлін кіраваўся не толькі сваімі амбіцыямі ў імкненні заключыць пагадненне з Кітаем. Менавіта гэтую ініцыятыву Меркель паставіла ў цэнтр павесткі старшынства Германіі. «Я лічу правільным і важным імкнуцца да добрых стратэгічных адносін з Кітаем», — заявіла яна 14 верасня мінулага года. Менавіта на гэты дзень быў запланаваны саміт ЕС—Кітай, які прыйшлося адмяніць з-за пандэміі.

«Сёння многія еўрапейскія, аўтамабільна-будаўнічыя, у першую чаргу, кампаніі ўжо прысутнічаюць на кітайскім рынку, выпускаючы вялікую колькасць аўтамабіляў. Для іх гэта вельмі важны рынак. То-бок, у дзвюх краін-лакаматываў Еўрасаюза, эксپарта-арыентаваных — гэта Германія і Францыя — безумоўна, вельмі вялікі інтарэс у тым, каб атрымаць свабодны доступ на кітайскі рынак», — лічыць Мікалай Тапарнін.

Аднак і гэтым не абмяжоўваецца цікавасць Берліна. Пагадненне ЕС і Кітая, якое прыйшлося не даспадобы ЗША, выходзіць далёка за рамкі гандлёвых адносін Берліна і Пекіна. Перамовы вяліся на фоне пагаршэння эканамічных адносін Паднябеснай і Злучаных Штатаў. Абраны прэзідэнт ЗША Джо Байдэн яшчэ раней даў зразумець, што не мае намеру змякчаць гандлёвую палітыку адносна Пекіна і ў гэтым пытанні ён разлічвае на падтрымку саюзнікаў.

«Амерыканцы разлічвалі дамоўца з ЕС, каб сумесна аказаць ціск на Кітай, але карціна атрымалася іншая. Еўрапейцы ўжо сталіліся ад гэтых кульбітаў амерыканскай адміністрацыі, ім не падабаецца гэтая пазіцыя. Яны бачаць, што і Байдэн не прапанаваў ім нейкага глыбокага ўсёабдымнага пагаднення аб стратэгічным партнёрстве. Еўрапейцам абсалютна не падабаецца сярэваць з амерыканцамі супраць Кітая — гэта іх зусім не задавальняе», — адзначыў эксперт.

Адзін з еўрапейскіх дыпламатаў заўважыў Politico, што гандлёвае пагадненне ЕС і КНР паставіць Брусель з Вашынгтонам на адзін узровень. «Яны самі ідуць на пагадненне з Кітаем у надзеі на тое, што менавіта еўрапейскія кампаніі атрымаюць перавагу перад амерыканскімі кампаніямі. Байдэн, відавочна, будзе ўзмацняць эканамічны ціск на Пекін, але еўрапейцы абскакалі ЗША, таму што атрымаць доступ да другога па велічыні магутнага і надзвычай дынамічнага эканамічнага рынку — гэта вельмі вялікае

санкцыі Вашынгтона, што звязана з разбраман па справе незаконнага фінансавання кампаніі Boeing урадам Злучаных Штатаў.

Так 45-ы прэзідэнт ЗША з дапамогай пошлінай вайны паслядоўна дэфармаваў само мысленне еўрапейцаў, раней дзесяцігоддзямі звыклых дзейнічаць на полі сусветнай эканомікі ў адной запрэжцы са Штатамі, ідуць на тую ці іншыя дамоўленасці з астатнім светам з улікам інтарэсаў Вашынгтона, заўважае zvezdaweb.ru. Аднак усё перавярнула чатырохгадовае праўленне Трампа: у Еўрасаюза за мінулы час у такім курсе сфарміравалася зусім іншая інерцыя.

Як адзначае Le Monde, глабальнае інвестыцыйнае пагадненне паміж Пекінам і Бруселем з'яўляецца для Еўропы стратэгічна важным. Яно не толькі адкрывае для ЕС вялізны кітайскі рынак, але і сведчыць аб большай самастойнасці Еўрасаюза. «Дамоўленасць, — піша Le Monde, — сведчыць аб фарміраванні еўрапейскага суверэнітэту, які выкарыстоўвае гандлёвыя перагаворы (гэта кампетэнцыя Еўракамісіі) як інструмент знешняй палітыкі для прасоўвання сваіх экалагічных і сацыяльных нормаў».

Змена лідара

Па выніках мінулага года Кітай абышоў Злучаныя Штаты ў якасці найбуйнейшага гандлёвага партнёра Еўрапейскага саюза. Аб'ём гандлю паміж ЕС і КНР ацэньваецца больш чым у мільярд еўра ў дзень, паведаміў expert.ru. «Пагадненне паглыбіць эканамічныя сувязі паміж Кітаем і ЕС, і цяпер цалкам чаканым наступным крокам становяцца перамовы аб падпісанні паміж бакамі ўсёабдымнага пагаднення аб зоне свабоднага гандлю (FTA)», — заўважыў выданню South China Morning Post дырэктар Цэнтра амерыканскіх даследаванняў Фуданьскага ўніверсітэта ў Шанхаі У Сіньбо.

Дын Чунь, дырэктар Цэнтра еўрапейскіх даследаванняў Фуданьскага ўніверсітэта, пагадзіўся, што здзелка ўяўляе сабой нешта значна большае, чым проста інвестыцыйны пакт. «Гэта дасць істотную перавагу для еўрапейскіх інвестыцый і тэхналогій. Дасць [еўрапейскім фірмам] больш шанцаў выйсці на кітайскі рынак і ўзмоцніць канкурэнцыю паміж кітайскімі і еўрапейскімі інвестарамі», — адзначыў эксперт.

«Пагадненне вельмі важнае для ажыўлення еўрапейскай эканомікі, улічваючы амаль поўнае згасанне цэлых сектараў яе бізнесу. Ён патрэбны прытом сродкаў з Кітая, — падкрэсліў ng.ru в.а. дырэктара Інстытута Далёкага Усходу РАН Аляксей Маслаў. — Гэта вельмі падобна на сітуацыю 2008—2009 гадоў. Тады пачаўся эканамічны крызіс сусветнага маштабу. Не толькі Еўропа, але і, напрыклад, Цэнтральная Азія мелі патрэбу ў капіталах. Тады Кітай здзейсніў першы буйны прарыв на замежныя рынкі. Цяпер прыкладна такая ж гісторыя. Акрамя кітайскіх іншых буйных крыніц інвестыцый знойдзена не было. Таму Еўропа ідзе, па сутнасці, на аднаўленне ўзаемадзеяння з Кітаем».

Здзелка Пекіна і Бруселя замацоўвае два найважнейшыя трэнды: стратэгічную аўтаномію Еўрасаюза ад Вашынгтона і зрух цэнтра сусветнага эканамічнага развіцця ў Азію, заўважае bloknot.ru. Інвестыцыйнае пагадненне можа пракласці шлях стратэгіі Пекіна «Зроблена ў Кітаі 2025», якая заключаецца ў тым, каб ліквідаваць тэхналагічнае адставанне ад Захаду, застаючыся пры гэтым часткай глабальнага ланцужка паставак, лічаць эксперты. Летась кітайскі ўрад выступіў з шэрагам важных ініцыятыў па падтрымцы нацыянальнай эканомікі.

Калі стратэгічная дамоў паміж ЕС і КНР будзе ратыфікавана і ў поўнай меры пачне выконвацца, гэта патэнцыйна можа дапамагчы Кітаю абысці Злучаныя Штаты, заявіў Уінстан Ма, ад'юкт-прафесар права Нью-Ёркскага ўніверсітэта ў інтэрв'ю CNBC. Эксперт прагназуе, што пагадненне будзе ратыфікаванае на працягу гэтага года.

Захар БУРАК.